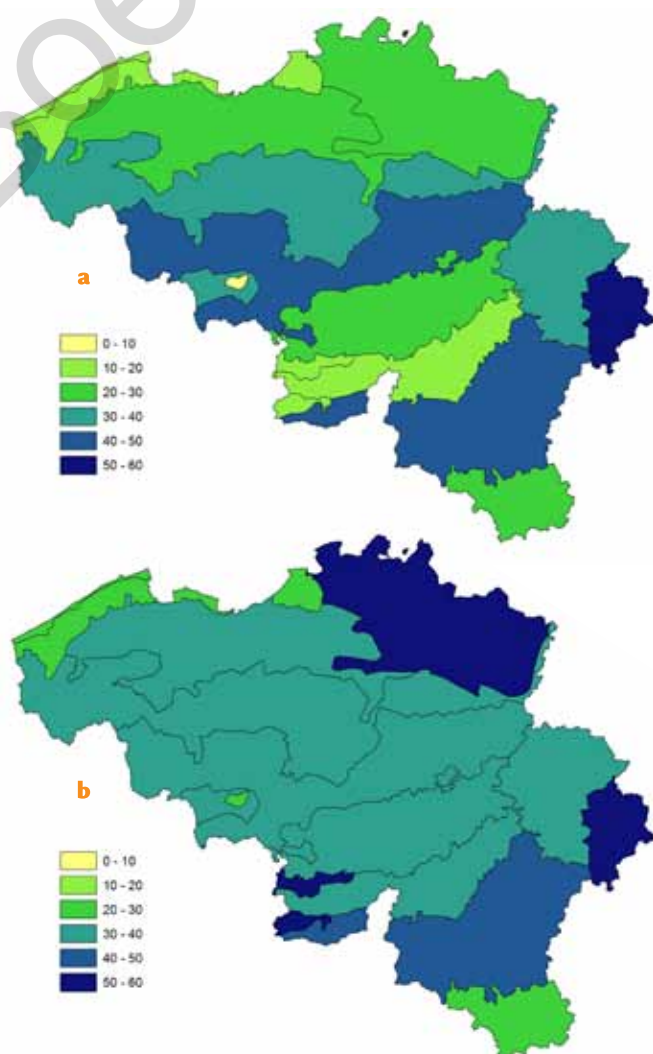




In vorig nummer bracht het agrometeorologisch bericht de effecten van de droogte in beeld. Hoe staan de gewassen er voor na de meer dan welkome regen van juni? – NAAR: VITO –



# Welke oogst na



**Figuur 1** Relatief bodemvochtgehalte (in % van het maximale gehalte) eind mei (a) en eind juni (b) 2011 (Bron: ULG, CRA-w)



FOTO: PATRICK DIELEMAN

# droogte en regen?

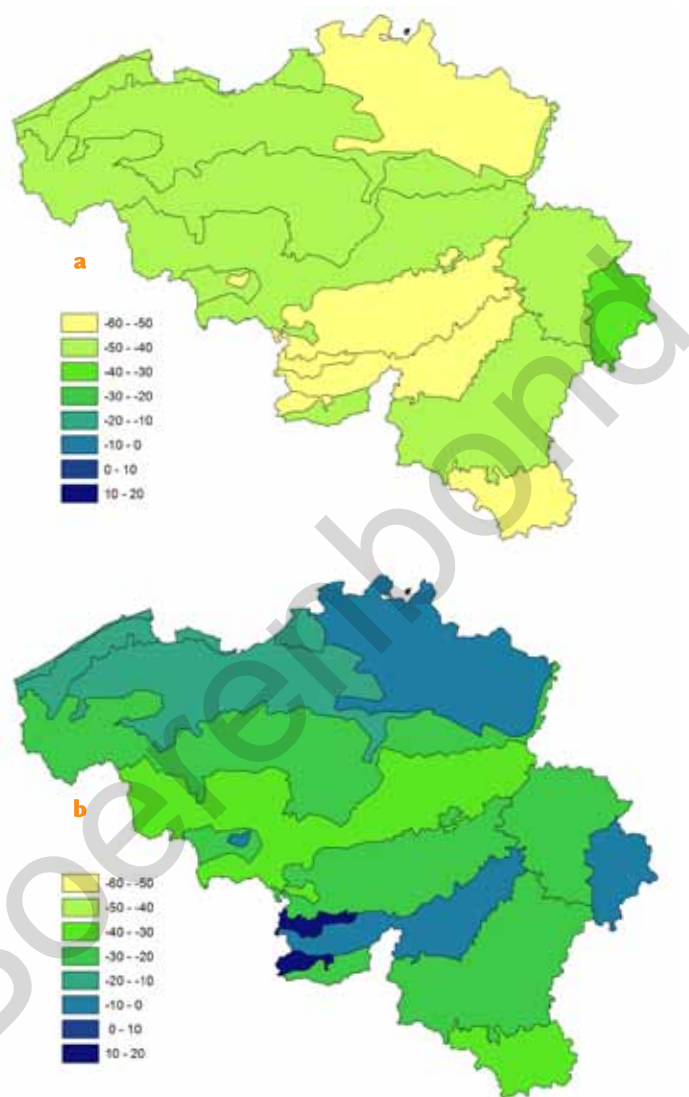
De laatste weken waren de weersomstandigheden normaal, zowel wat de temperatuur, de neerslaghoeveelheid, de luchtvochtigheid als de instraling betreft (bron: km1). Enkel de windsnelheid was iets hoger dan gemiddeld.

## De weersgesteldheid

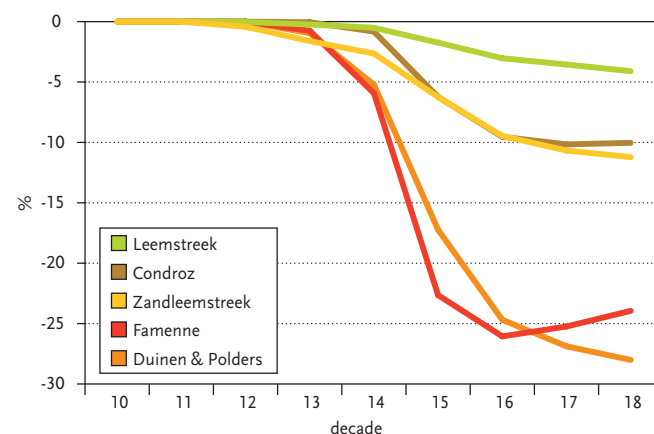
Op 28 juni werd ons land getroffen door hevige onweders, plaatselijk vergezeld van hagel. Vlaams- en Waals-Brabant, Haspengouw en de Condroz kregen af te rekenen met zware regenval (21,3 mm in Ukkel, 44 mm in Tienen en meer dan 80 mm in het oosten van Waals-Brabant). Hagelstenen met een diameter van 2 tot 5 cm veroorzaakten aanzienlijke schade aan de gewassen in de regio Geldenaken, Orp-le-Grand, Wasseige en Acösse. Op sommige plaatsen werd het bladerdek volledig vernietigd. Vooral de graangewassen liepen ernstige schade op.

Globaal gezien zijn de vochtreserves in de bodem echter nog lang niet aangevuld. Tussen eind mei (droogtepiek) en eind juni is de toestand weliswaar verbeterd, maar toch ligt het bodemvochtgehalte op de meeste plaatsen nog ruim onder het gemiddelde. Figuren 1a en 1b geven voor de verschillende landbouwstroken het relatieve vochtgehalte van de bodem weer (in % van het maximale gehalte). Bij een bodemvochtgehalte van minder dan 45% staan de gewassen onder droogtestress. Uit de figuren blijkt duidelijk dat eind mei in twee derde van het land de gewassen te lijden hadden van de droogte. Een maand later was dit nog steeds het geval voor goed de helft van het grondgebied, maar toch lag het vochtgehalte in de meeste regio's hoger dan eind mei.

Hoe verhoudt die situatie zich tot een normaal jaar? Figuren 2a en 2b tonen het relatieve verschil van het bodemvochtgehalte op het einde van mei en juni ten opzichte van dezelfde periode in een normaal jaar. Eind mei was de droogte ernstig met in bijna heel het land waarden van minder dan 50%. Eind juni was de situatie teruggekeerd naar quasi normale waarden. De Kempen, de Famenne en de Hoge Venen lijken goed hersteld te zijn. Merk op dat de kaarten de gemiddelde hoeveelheid water in de bodem weergeven. In werkelijkheid schommelt het bodemvochtgehalte binnen een regio vaak sterk ten gevolge van plaatselijke onweersbuien of lokale verschillen in de doorlaatbaarheid van de bodems.



**Figuur 2** Verschil in bodemvochtgehalte (in %) in 2011 ten opzichte van een normaal jaar voor dezelfde periodes eind mei (a) en eind juni (b) (Bron: ULG, CRA-W)



**Figuur 3** Relatief verlies aan biomassa-productie (geschatte waarden) voor wintertarwe per landbouwstreek voor de periode april-juni 2011 (Bron: CRA-W)

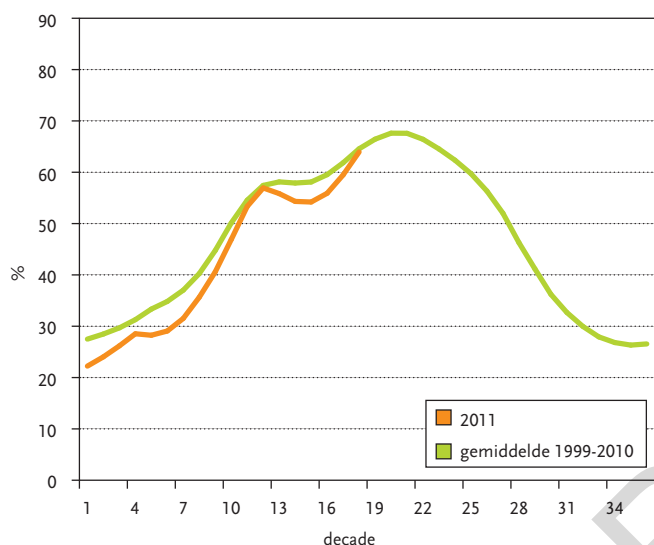
## Simulatie van de gewasgroei

In de gebieden waar de droogtestress het grootst was, met name in de Famenne, de Duinen en Polders, de Henegouwse Kempen, de Zandstreek en de Zandleemstreek, ligt de biomassa-productie

duidelijk lager dan normaal (figuur 3). Ook deze figuur geeft de gemiddelde situatie per landbouwstreek weer, in werkelijkheid treden sterke verschillen op tussen percelen.

### Observaties vanuit de ruimte

Uit de analyse van de spot-vegetationsatellietbeelden blijkt dat vooral in het noorden van het land de gewassen hinder ondervonden van de voorbije droogteperiode. Tijdens de maand mei (decade 13-15) scoorde de vegetatie-index lager dan het gemiddelde voor de periode 1999-2010 (figuur 4). De regens tijdens de tweede helft van juni zorgden er echter voor dat de vegetatie zich wat kon herstellen. Eind juni (decade 18) vertoonde de vegetatie-index toch weer nagenoeg normale waarden. In het centrum en het zuiden van het land kenden de gewassen, dankzij het warme en zonnige voorjaar, een voorsprong in hun ontwikkeling van 2

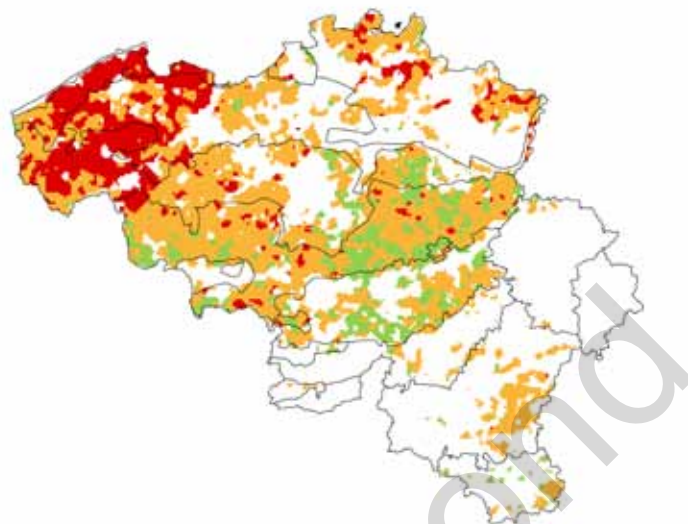


**Figuur 4** Evolutie van de vegetatie-index (fAPAR): januari-juni 2011 en gemiddelde (1999-2010) voor de Vlaamse Zandstreek (Bron: VITO)

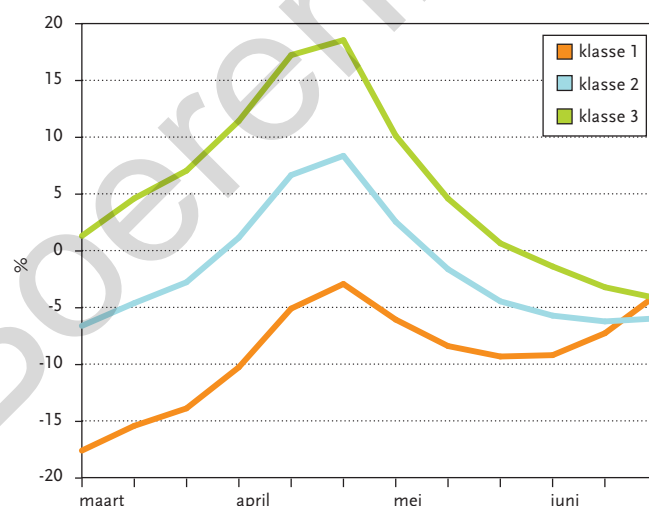
tot 3 decades. In april (decade 10-13) overtrof de vegetatie-index dan ook het gemiddelde; in mei (decade 14-16) daalden de indexwaarden vroeger dan gewoonlijk. Daardoor kwamen ze onder de normale waarden voor deze tijd van het jaar.

Figuur 5 is het resultaat van de classificatie van de verschillen van de vegetatie-index tijdens de periode maart-juni 2011 ten opzichte van het gemiddelde. Figuur 5a bevestigt het voorkomen van potentiële probleemgebieden, voornamelijk in het noordwesten van het land. Daar scoorde de vegetatie-index gedurende het hele seizoen lager dan gemiddeld. Toch lijkt er beterschap op komst met een stijging van de index in de tweede helft van juni (figuur 5b). In de groene zones op de kaart lijken de gewassen de droogte goed te hebben doorstaan. De vegetatie-index lag hier tot eind mei boven het gemiddelde. De daling in juni, tot onder de normale waarden, is eerder te wijten aan de voorsprong in de ontwikkeling van de gewassen.

Analyse van het verloop van de vegetatie-index voor de jaren 1999-2010 laat ons toe om voor elke plaats op de kaart een jaar te identificeren met een profiel dat vergelijkbaar is met dat van het huidige jaar. Tegelijk trachten we op die manier een verband te leggen met de gewasopbrengst. Figuur 6 geeft het resultaat weer voor wintertarwe. Ondanks de vrij grote heterogeniteit stellen we vast dat de gewasgroei en -ontwikkeling in 2011 voor ruim twee derde van het tarweareaal grote overeenkomsten vertoont met de situatie in jaren met een lage (2007, 2006, 2000, 2001) tot gemiddelde gewasopbrengst (2002, 2010). De vergelijkende analyse gebeurde voor een beperkt aantal jaren, aangezien de satellietbeelden waarop de opbrengstramingen gebaseerd



**Figuur 5a** Classificatie van de relatieve verschillen van de vegetatie-index (fAPAR) ten opzichte van het gemiddelde (1999-2010) in 3 klassen



**Figuur 5b** Evolutie van de verschillen per klasse van 1 maart tot 30 juni 2011. De witte zones op de kaart zijn niet meegenomen in de analyse omdat het aandeel van de landbouwgewassen er minder dan 20% bedraagt (Bron: VITO)

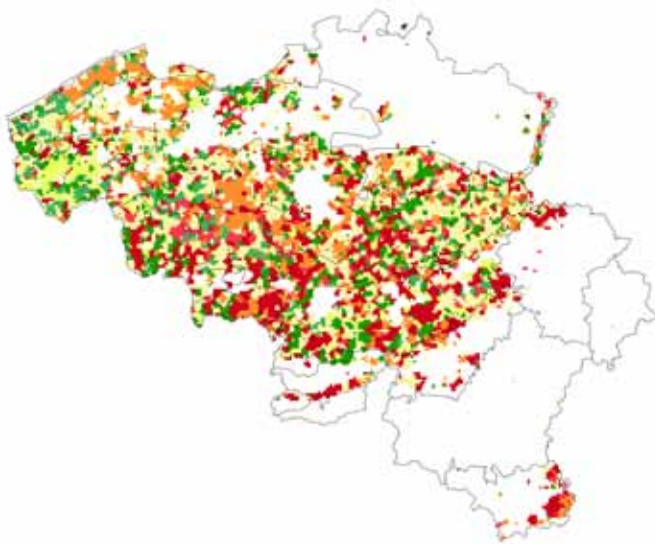
worden slechts beschikbaar zijn vanaf 1999. Daardoor kon geen vergelijking gemaakt worden met (opbrengsten van) de erg droge jaren 1959, 1976 en 1996.

### Toestand van de gewassen en oogstraming

Hierna overlopen we voor enkele belangrijke akkerbouwgewassen de toestand en de oogstraming.

**Wintergerst** De gerst die in september-oktober ingezaaid werd, had voldoende tijd om een diep wortelstelsel te ontwikkelen en ondervond daardoor relatief weinig hinder van de droogte. De ziektedruk is laag (bron: CRA-w). De voorspelde opbrengsten zijn over het algemeen gunstig, wel zijn er verschillen mogelijk afhankelijk van het bodemtype. De hoeveelheid stro is dit jaar eerder beperkt.

**Wintertarwe** De wintertarwe vertoont een grote verscheidenheid naargelang de zaaidatum en de ligging van het perceel. De tarwe die in oktober ingezaaid werd, heeft net zoals de wintergerst weinig geleden onder de droogte. In november werd echter in ongunstige omstandigheden gezaaid en de gevolgen van de voorjaarsdroogte zijn op deze percelen goed zichtbaar. De pas in januari en februari ingezaaide tarwe kreeg al van bij de uitstoeing af te rekenen met watertekort en staat er slecht bij (bron: CRA-w). De



| Jaar | Opbrengst (ton/ha) | Verschil t.o.v. gemiddelde (%) | Oppervlakte (%) |
|------|--------------------|--------------------------------|-----------------|
| 2007 | 8,2                | -8,6                           | 1,1             |
| 2006 | 8,7                | -3,6                           | 29,6            |
| 2000 | 8,7                | -2,8                           | 4,5             |
| 2001 | 8,8                | -2,2                           | 12,6            |
| 2010 | 8,9                | -0,5                           | 18,7            |
| 2002 | 8,9                | -0,5                           | 1,6             |
| 2005 | 9,0                | +0,1                           | 9,8             |
| 2008 | 9,0                | +0,1                           | 5,6             |
| 2003 | 9,1                | +1,0                           | 3,3             |
| 1999 | 9,3                | +3,9                           | 4,7             |
| 2004 | 9,5                | +5,8                           | 2,2             |
| 2009 | 9,7                | +7,3                           | 6,4             |

**Figuur 6** De kaart geeft voor iedere locatie het jaar weer dat qua verloop van de vegetatie-index (FAPAR) de meeste gelijkenissen vertoont met 2011. De jaren zijn gerangschikt volgens afnemende opbrengst van wintertrawe ten opzichte van het gemiddelde (Bron: NIS). De opbrengsten in de tabel zijn niet de waargenomen opbrengsten, maar opbrengsten die rekening houden met de technologische trend. De witte zones zijn niet meegenomen in de analyse aangezien hier van 2005 tot 2009 nauwelijks of geen wintertrawe geteeld werd (Bron: EPR-SIGEC, bron kaart: VITO)

problemen zijn des te groter op bodems met structuurproblemen en op weinig vruchtbare bodems (sterk waterdoorlatende zandbodems). De hoeveelheid biomassa is dit jaar erg laag (weinig en korte aren). De trawe vertoont een aanzienlijke voorsprong in de ontwikkeling. De verwachte opbrengsten liggen fors onder het gemiddelde van de voorbije jaren.

**Suikerbieten** De droogte verplichtte de suikerbieten om water te gaan halen in de diepere bodemlagen. Op bodems met een goede structuur vertonen ze dan ook meestal een goed ontwikkelde penwortel. De regenbuien in juni zorgden ervoor dat de bovenste grondlaag herbevochtigd werd, waardoor de bieten in deze zone nieuwe en soms zelfs vrij grote zijwortels ontwikkeld hebben (bron: KBIVB). De opbrengstvoorspellingen zijn momenteel vrij gunstig. Door de wortelvertakkingen zal men bij de oogst extra voorzichtig moeten zijn om wortelbreuk te voorkomen.

**Maïs** De maïs vertoont een zeer grote heterogeniteit naargelang de regio en zelfs naargelang het perceel. Bepalend voor de conditie van het gewas zijn de zaaidatum en de weersomstandigheden en de toestand van de bodem bij de opkomst. Momenteel is de situatie gunstig voor de verdere ontwikkeling. De maïs bereikte op veel plaatsen reeds 2 weken vroeger dan normaal het bloei stadium (bron: CIPF). De verwachte opbrengst varieert sterk en is afhankelijk van de zaaidatum, de bewerking van de zaaibeden en de voortelt, maar vooral ook van de gevoeligheid van de bodem voor watertekort.

**Aardappelen** De voorjaarsdroogte beperkte de ontwikkeling van het loof en de knollen. Sinds juni is de afwisseling van regen en droge periodes echter wel gunstig voor de groei van de aardappelen. Het gewas vertoont een ontwikkelingsvoorsprong van zo'n 3 weken (bron: Fiwap). Er worden dit jaar geen recordoogsten verwacht. De huidige opbrengstvoorspellingen liggen eerder rond, of zelfs iets lager, dan het gemiddelde. ■

Dit artikel werd overgenomen uit de Agrometeorologische berichten van VITO van 30 juni 2011. Deze berichten verschijnen 3 keer tijdens het groeiseizoen.

## BOERENBOND

De Boerenbond is een toonaangevende organisatie voor de land- en tuinbouw en voor het platteland. De Boerenbond ijvert door kwaliteitsvolle belangenbehartiging, dienstverlening, vorming en voorlichting voor een duurzame landbouw en dialogueert daarvoor met iedereen die hiervoor belangstelling heeft.

Voor meer informatie over de vacature kan je tijdens de kantooruren terecht bij Joris Van Olmen, directie-adjunct Beroepswerking (016 28 61 07) of bij Karel Colman, directeur Personeel & Interne Organisatie (016 28 62 00 of 0472 58 99 03). Indien deze vacature je aanspreekt, richt dan je sollicitatiebrief + cv vóór 20 juli via mail aan karel.colman@boerenbond.be. De selectie zal plaatsvinden in samenwerking met Kern Selection in Leuven.



De Beroepswerking van de Boerenbond groepeerde boeren en tuinders om hen te informeren over en te begeleiden in streek- en sector dossiers en actuele vorming aan te bieden. Samen met de bestuursleden werkt een uitgebreid netwerk van consultants aan de versterking van de land- en tuinbouwsector, aan het verhogen van de maatschappelijke impact en aan een bedrijfszekere regelgeving. Om deze syndicale werking te ondersteunen is er een vacature voor een voltijdse (m/v)

## Consulent tuinbouw Vlaams-Brabant en Limburg

**Je functie** Je coördineert de belangenbehartiging voor de tuinbouwsector in deze provincies. Je realiseert een aangepaste voorlichting en beroepsvorming op bedrijfseconomisch vlak. Je richt je hierbij naar de specifieke noden en actuele thema's voor deze ledengroep en begeleidt de regionale en provinciale afdelingen. Je groeit uit tot de sectorspecialist uitloof. De bedrijfseconomische opvolging van individuele bedrijven hoort ook tot je opdracht.

**Je profiel** We zoeken voor deze functie bij voorkeur een master in de biowetenschappen, liefst met ervaring in de tuinbouw. Je kan zowel organisatorisch als inhoudelijk zelfstandig werken. De landbouwactualiteit boeit je zodanig dat jij je wilt blijven bijscholen en je kennis aan anderen wilt overdragen. Je beschikt over goede sociale en communicatievaardigheden en bent bereid avondwerk te presteren.

**Ons aanbod** Je krijgt een passend loon, aangevuld met bijkomende voordelen zoals maaltijdcheques, groeps- en hospitalisatieverzekering en leasewagen. Bovenal krijg je de kans om jezelf te ontwikkelen in een boeiende sector en organisatie, met veel vrijheid in je werkorganisatie.